

MƠ HỒ VĂN HÓA

Nguyễn Ngọc Thơ*

Tóm tắt: Văn hóa không những phản ánh chiều sâu tư duy được đúc kết qua chiều dài lịch sử văn hóa cộng đồng (dân tộc, quốc gia) mà nó còn được thể hiện hàng ngày hàng giờ qua những giao tiếp (giao dịch) xã hội. Dưới tác động của bối cảnh văn hóa - xã hội hoặc dưới sự chi phối của nhiều “tự sự” chính trị - xã hội (siêu tự sự, đại tự sự, tiểu tự sự), nhiều thực hành văn hóa rơi vào trạng thái mơ hồ văn hóa, khó đánh giá tính giá trị, khó tham chiếu với khung chuẩn mực cộng đồng, dẫn đến tình trạng chưa khớp nối của các giềng mối xã hội.

Bài viết này vận dụng góc nhìn hậu cấu trúc và nguồn dữ liệu phối hợp giữa tổng hợp - phân tích tài liệu thành văn và di sản văn hóa học ở Việt Nam cũng như một số quốc gia, vùng lãnh thổ Đông Á để thảo luận và đề xuất thuyết mơ hồ văn hóa và một số vấn đề khoa học có liên quan. Khảo sát bước đầu cho thấy, mơ hồ văn hóa xuất hiện mọi lúc, mọi nơi, song xuất hiện với tần suất nhiều hơn khi xã hội bước vào giai đoạn có nhiều biến đổi (về kinh tế, văn hóa, xã hội) và khi các tiểu tự sự được “lên tiếng”. Trong tiến trình giao lưu, hội nhập và phát triển văn hóa của nhân loại, mơ hồ văn hóa có nhiều đóng góp với những giá trị nhất định.

Từ khóa: Mơ hồ văn hóa, giao lưu văn hóa, sáng tạo truyền thống, Việt Nam, Đông Á.